

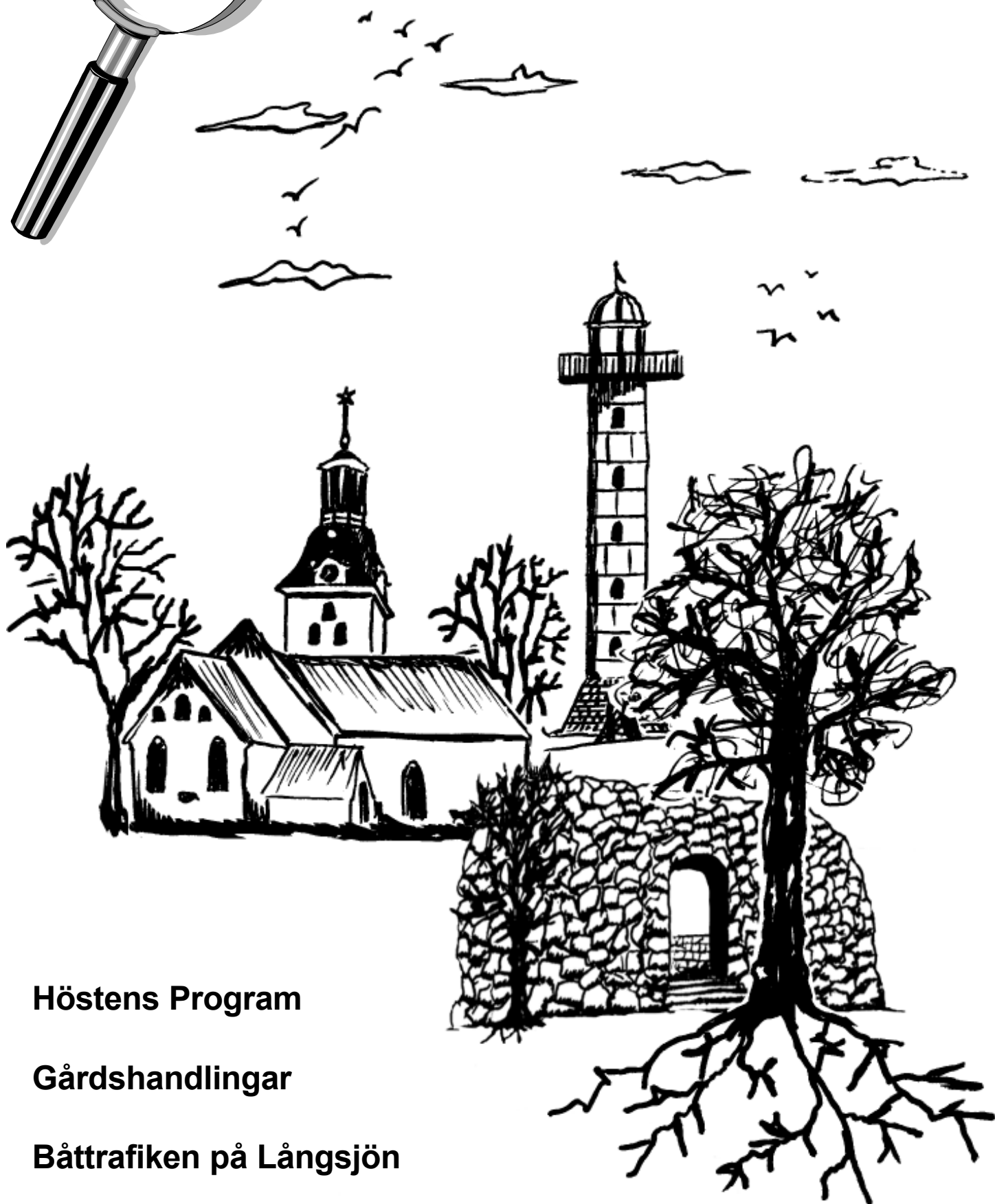
Wåra Rötter

Tjust Släktforskarförening

Nummer 3

2003

Årgång 17

Höstens Program

Gårdshandlingar

Båttrafiken på Långsjön

Tjust Släktforskarförening

Ordförande:	Holger Kanth	Tel. 0490 - 148 68
Sekreterare:	Valdy Svensson	Tel. 0490 - 188 18
Kassör:	Yvonne Andersson-Gullberg	Tel. 0490 - 201 85
Övriga ledamöter:	Hans Viberg	Tel. 0490 - 214 28
	Lars Oswald	Tel. 0490 - 148 36
Suppleanter:	Anne-Maj Olofsson	Tel. 0490 - 324 02
	Oskar Södergren	Tel. 0490 - 322 97
Ansvarig för dataregister:	Holger Kanth	Tel. 0490 - 148 68
Ansvarig för medlemsregister:	Lars Oswald	Tel. 0490 - 148 36
Redaktionen för Våra Rötter		
Redaktörer:	Lars Oswald Lysingsvägen 27, 593 53 Västervik	Tel. 0490 - 148 36
	Inga Linde Tunagatan 5 C, 753 37 Uppsala	Tel. 018 - 25 11 32
	e-post: i.linde@telia.com	
	Katarina Korsfeldt Höders väg 3, 754 40 Uppsala	Tel. 018 - 50 85 55
	e-post: kkorsfeldt@hotmail.com	
Layout:	Bo Sandberg Hornsvägen 15 E, 593 54 Västervik	Tel. 0490 - 321 83
	e-post: sandberg.bo@telia.com	

Det går bra att skicka material som pappersmanuskript, på diskett eller på e-post till någon av våra redaktörer. Vi använder oss av PC. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material. Skickar ni digitala bilder ska dom vara i minst 250 dpi vid 100% och i jpg-fil.

Föreningens adress:	Tjust Släktforskarförening c/o Stadsbiblioteket
	Box 342
	593 24 Västervik
Postgiro	494 76 67 - 4
Föreningens org. nr.	833600 - 7128

Medlemsavgift 100 kr
familjemedlem 50 kr per år

INNEHÅLL I DET HÄR NUMRET

Sid. 2	Presentation och innehåll.
Sid. 3	Föreningsnytt, Höstens Program, Efterlysning.
Sid. 4-5	Kyrkvandring, Anbyttardag i Locknevi.
Sid. 6-7	Uddekvarn, Nya Tidskrifter.
Sid. 8-11	Gårdshandlingar.
Sid. 11-12	Båttrafiken på Långsjön.
Sid. 13-14	Tant Mimmi.
Sid. 15	På jakt efter anfader.

Teckningen till Tjust Släktforskarföreningens förstasida har gjorts av Nina Nilsson och bearbetats av Bo Sandberg

FÖRENINGSNYTT

PROGRAM FÖR HÖSTEN 2003

Information om kommande aktiviteter

Söndag 7 sept. Tid: 10.00 Samling vid Kyrkan	Torpvandring i Ukna. Ukna Hembygdsförening är värd Medtag kaffekorg.
Onsdag 22 okt. Tid: 18.45 Plats: Utkiken Stadsbiblioteket	Informationsmöte. Ulla Ekberg från Länsstyrelsen, Kalmar, informerar om kartor och skifteshandlingar. Anbyten, Kaffe, Lotterier.
Onsdag 19 nov. Tid: 18.45 Plats: Utkiken Stadsbiblioteket	Medlemsmöte. Beslut om årsavgift för år 2004 "Mina upplevelser från Cuba". Rolf Nilsson berättar och visar bilder Anbyten, Kaffe, Lotterier.
Tisdag 9 dec. Tid: 18.45 Plats: Utkiken Stadsbiblioteket	Luciakaffe, anbyten och en trivsamt kväll med Roger Karlsson som berättar och visar bilder. Anbyten, Kaffe, Lotterier.

Välkomna på våra träffar hälsar Styrelsen.

Anteckna träffarna i Din kalender.

Moderna bouppteckningar

Omorganisationer inom den statliga sektorn innebär ofta nya förutsättningar för arkiven. Efter den sista juni 2002 är det inte längre tingsrätterna som ansvarar för registrering av bouppteckningar, denna uppgift har i stället överförs till skattemyndigheten. Som en följd av detta har landsarkiven i landet fått ta emot stora mängder modernt bouppteckningsmaterial från de olika tingsrätterna.

Medarbetare på utflykt

Som ett tack och uppskattning för nedlagt frivilligt arbete med avskrivningar av kyrkböcker, soldatinventeringar m.m. under höst, vinter och våren, bjöd förening dessa medarbetare till Tundered en kväll i maj månad för en trevlig samvaro över en kopp kaffe. Ordf Holger Kanth tackade för det arbete de lägger ned för oss i föreningen. Valdy Svensson lurade oss att använda hjärnkontoret till att lösa kända ordspråk som gömde sig i kluriga ordflätor, en del lyckades ganska bra genom samarbete över borden.

Saxat ur dödböcker

Gunilla Källström har hittat följande noteringar i dödböcker.

Odensvi socken H-län.
Dödbok 1772 Maji d 23, en resande man från St Larses socken wid Linköping, nämligen afskedade soldaten Sven Lindgren, död i Hafvet by under det han gick omkring och sållde krammvaror, af håll o sting, 71 år.

V.Ed socken H-län.
Dödbok 1827 Dec månad 2. Johan Ling af Skotte från Skuldrösslå, Forsby ägor. Kringresande afskedad LifGardist, född i Södermanland 1767 ¼. Gift för nära 30 år sedan. Begr. 9 Dec. Infammatorisk feber. 60 år. Gift.

Dödbok 1827 Dec 11. Maria Friberg, från Forsby ägor.
Ofvännämnde J Lings af Skotte hustru, född 1778 24/6. Om dom saknas närmare underrättelse, dock hafva de enligt skriftbet, begått Herr.Nattvard. Begr. den 16 Dec. Inflammatorisk feber. 49 år. Enka.

NYHETER

FRÅN LANDSARKIVET I VADSTENA

Nya öppettider och möjlighet att boka plats.

Från och med tisdagen den 1 juli 2003 är landsarkivets forskarsal öppen enligt följande:

juni - augusti

måndag - fredag 09.00-16.00

september - maj

måndag, onsdag, fredag

09.00-16.00

tisdag 09.00-21.00

lördag 09.00-13.00

Boka plats:

Från och med tisdagen den 1 juli 2003 införs också en möjlighet att reservera 12 av arkivets forskarplatser för långväga forskare. Undantagna är de som bor inom riktnummerområdena 0141, 0142, 0143, 0144 de har kan man säga kort resväg till arkivet. Men det gäller att vara på plats på avtalad tid, om inte kan den ges till köande forskare.

Det är en fin service för oss som bor långt från "vårat arkiv". Precis som idag gäller att forskare kan behålla sin plats till kl. 09.30 följande dag.

Platsbokning sker på telefon
0143- 753 45.

Efterlysning

Leif Elmhov i Jönköping vill ha hjälp med sin ana Lars Jansson.

Jag har en ana i Bredglo, Hjorted sn, vid namn **Lars Jansson f 173(1)**, död där 1794-04-21. Han gifte sig 2:a ggn 1773 i Hjorted med **Lisken Olofsdotter** som dog där 1782-06-22.

Kan någon hjälpa mig med deras föräldrar? De tycks ej vara födda i Hjorted.

Leif Elmhov
Ö.Storgatan 86
553 21 Jönköping
E-post: leif.elmhov@telia.com

”Vandring i fäders spår”

Redaktören med sällskap redo för ”Kyrkvandringen”

Det kom en inbjudan att delta i en vandring mellan Vråka och Västra Ed, man skulle inviga den gamla kyrkvägen som en gång gått mellan dessa platser. Jag blev nyfiken och tackade ja.

En vacker dag, söndagen den 11 maj samlades ett antal hembygds- och släktforskare samt andra intresserade vid Vråka by för att starta den ca 7 km långa vandringen ned till kyrkan i Västra Ed. Denna kyrkväg är månghundra årig och var enda vägen mellan de båda platserna. Att vägen har varit en viktig länk, förstår man eftersom både länsstyrelsen samt kulturnämnden varit inblandade, länsstyrelsen med bidrag i pengar medan kulturnämnden genom Barbro Friberg som har varit rådgivare om de många gravfält som finns utefter vägen. Huvudansvariga för projektet har varit Vråkabygdens byalag. Vägen har röjts upp och skyltats med ”KYRKVÄGEN”. Den slingrar sig fram genom en vacker natur, både hagmark, skog och omväxlande grönska mötte oss på vandringen. På viktiga platser satt det informationsskyltar, som berättade vad som där hade hänt eller annan information av vikt, här satt länsstyrelsens märke på skylten som visade att det varit inblandade.

Eftersom det var invigning av ett projekt där länsstyrelsen medverkat, så var det naturligt att våran landshövding Sven Lindgren klippte det blå/gula bandet under överinseende av byalagets eldsjäl, Susanne Andersson. Så startade vi vår vandring med riksspelemän och Sven Lindgren i täten.

Västra Eds präst Brita Bodger Bladh, socknens store man kommunalrådet Harald Hjalmarsson var också i tätt klungan där kunde vi skymta kulturnämndens ordf. Peter Lundgren och Hans Ellervik som var ute efter tips hur han skulle kunna ordna något liknande från Hornslandet till Västrum, jag tror han klarar det.

Nu går vi på den väg som våra fäder gjort före oss under ett par hundra år. Här har konfirmander vandrat till Kyrkan i Västra Ed, kanske rabblade de sina psalmverser och förhörde varann, ty vägen var lång och de ville visa att de kunde sin läxa när de kom fram.

Senare i livet när de mognat, var det kanske tid att åter vandra ned till Kyrkan då med sin käresta för att få ett lysningsbevis så de kunde ingå äktenskap. När livet var slut blev de burna samma väg till kyrkan för den sista vilan på kyrkogården. Vägen döljer många öden.

Efter en kort vandring kommer första stoppet, ”tandvårkställen” som står alldeles intill vägen. Här säger de gamla att hade man tandvårk skulle man ta en vanlig spik och peta på den onda tanden och så skulle man gå till tandvårkställen och slå in spiken i trädet och så var man av med tandvärken. Av alla spikar i tallen så har tydligen Vråkaborna haft dåliga tänder för det var fullt med spik. Strax intill ligger Vråka gravfält från vikingatiden, går man ytterligare en bit kommer man fram till platsen där byns magasin låg, ett magasin där man förvarade säd som delades ut till bönderna vid dåliga tider.

Vi passerade kvarnbacken, där det legat 6 kvarnar som tillhörde Vråka bönderna. Vid denna backe inträffade en olycka med dödlig utgång. Den 10 dec 1813 var Carl Andersson Torsell på hemväg från ett bröllop framme i Västra Ed. När han kom till Kvarnbacken föll han av någon anledning av hästen och bröt nacken, han avled ett dygn senare. Han blev 27 år.

Vi lämnar bäcken och följer vägen efter Smällebergshöjderna och kommer fram till ”Trångeklev” vi har nu gått ungefär halva vägen. Här är det ett smalt pass som utgör slutet på en lång stigning av vägen. Här var den naturliga rastplatsen för ”likbärarna” här satte man

Riksspelemännen värmer upp.

ned kistan på bockar som var avsedda för detta. Det var sex man som bar den döde från Vråka till Västra Ed, och man rastade bara en gång. Den sjunde medlemmen i bärarlaget var ”brännvinspojken” som hade till uppgift att bära de stärkande drycker som skulle intas just vid ”Trångeklev”. Det var inte bara bärarna som fick en välbehövlig paus, utan hela sorgetåget som följde den döde. Nu var bärarna redo för nästa etapp ned till Kyrkan. Själva tog vi rast straxt ovanför Tokgöl, där torpet Gölhagen legat, även kallat Statuta i folkmun. En av socknens stora män var född här, ”Axel Milton” senare en stor pamp inom socknen.

Efter vår egen rast går vi nu vidare mot Lilla Hälleberga en väg som kantats av runstenar på några ställen vilket tyder på gammal bygd. Nu var vi tillbaka i modern tid, vi var tvungna att passera över väg E22:an för att komma vidare på kyrkvägen.

Landshövdingen Sven Lindgren och Prästen Brita Bodger Bladh vid målet Eds Kyrkoruin.

Vid Stora Hälleberga går vägen ned mot Edsån som har sin avrinning från Storsjön och rinner ut i Syrsan, en vik av Östersjön. Från bron över ån går vägen i djup skärning upp mot vägen som går till Edsbruk och vidare fram till den gamla kyrkoruinen som var slutet på vår vandring.

Kyrkoherden Brita Bodger Bladh som varit med hela vandringen bjöd oss till vila. Hon bad oss tänka efter vad vi varit med om, en vandring i faders spår, om våra rötter, våra förfäder som gjort denna vandring både i glädje och i sorg. Hur tidevarv komma, tidevarv försvinna, släkten följa släktens gång. Vi har varit med en dag till eftertanke. Efter det tänkvärda orden framförde landshövdingen Sven Lindgren vandramas tack till alla som ordnat med att denna återinvigning av ”kyrkvägen” kunde ske.

Lars Oswald

En anbyttardag i Locknevi

Tjust och Vimmerby – Hultsfreds Släktforskarföreningar i samarbetet med Locknevi och Blackstads Hembygdsföreningar. Östgöta Genealogiska förening, Kalmar läns Genealogiska förening samt Person- och Lokalhistoriskt Forskarcentrum i Oskarshamn (PLF) inbjöd den 24 maj 2003 till en anbyttardag i Locknevi.

Anbyttardagen lockade ett hundratal deltagande släkt och hembygdsforskare från Tjust, Östergötland, Kalmar med flera orter som fick vara med om ett omväxlande program. Samling vid kyrkan med en kort andakt av kyrkoherden Bo Lindell, därefter en historik om kyrkan som nyligen fyllt hundra år. Torvald Gerger har sammanställt en historik om kyrkans tillkomst. Han berättade om de problem som rörde sig kring kyrkobygget. Det var inte så enkelt att sätta igång med ett kyrkobygge, finansieringen var också ett problem som tog sin tid att ordna. Sten till kyrkans murar har man tagit och huggit inom socknen.

Locknevi bygdegård var platsen för dagens aktiviteter. Här hälsade Christina Gerger alla varmt välkomna till Locknevi, samt berättade om bygden.

Till forskarnas hjälp fanns på plats ett antal databaser, pärmar med forskarmaterial, kopior på husförhållningar för Locknevi socken. Sam Blixt från PLF visade det nya hjälpmedlet för forskning, Genline via internet. Utställningarna var intressanta, här fanns kartor och bilder från den gamla byn Vrångfall, fotoutställningen drog många blickar till sig med kommentarer om svunnen tid. Varje utställare har alltid något att tillföra en vetgirig forskare. Det var många som fick sina anor kompletterade under dagen.

Som föredragshållare hade man inbjudit Sven Gunnar Sporback, som talade om Locknevis första och stora industriman Klingspor. Han startade järnhanteringen inom socknen, som sedan blev en stor verksamhet med flera masugnar och smedjor. Eftersom föredraget var av stort

intresse blev det två framträdanden för Sporback. Man hade ordnat en särskild lokal för ändamålet så att det inte skulle påverka övrig verksamhet.

Locknevi Hembygdsförening såg till att vi inte blev hungriga, de serverade kaffe och andra drycker med tillbehör.

De ansvariga för dagen kan känna sig nöjda, det blev en lyckad dag.

Lars Oswald

”Uddekvarn”

av Anna-Greta Hven

UDDEKVARN eller **MJÖSHULTS** kvarn som den också kallades nämndes redan på 1700-talet. Med säkerhet genom en specifikation från 1746 vet vi att kvarnen fanns här. I en uppställning för mjöl- och sågkvarnar i Hjorted, nämnes att vid Mjöshults säteri och Nynäs prästgård fanns mjölkvarnar som gick hela året med 1 par stenar.

Mjöltnare Seth Tolf. Morfar till Anna - Greta Hven.

År 1894 kom Seth Tolf från Falsterbo kvarn till Uddekvarn. Och han var kvar till 1916. Med familjen fanns då den tvååriga dottern Ester, mor till Anna-Greta. Genom hennes berättelser till sin dotter Anna-Greta skall vi få se hur livet såg ut vid sekelskiftet och fram under 1900-talet början.

Byggnader vid kvarnen

Boningshuset:

En knuttimrad grå byggnad i två plan, på nedre plan stort rum och kök med öppen härd, på övre plan 2 rum. Eftersom Tolf även var snickare, började han att förbättra huset, han brädklädde och rödfärgade det. En veranda byggdes, invändigt sattes in en järnspis i köket. Han anlade en liten terrass framför verandan med ett vitt staket omkring.

Övriga byggnader:

En ladugård uppförd 1899. Äldre byggnader såsom vedbod och smedja, svinhus och det viktiga färdstallet.

Kvarnbyggnaden:

Timrad och grå, uppförd i tre plan med en utbyggnad på baksidan för vattenhjulen det kallades hjulhuset.

Hur fungerade kvarnen?

Från en bassäng över vattenhjulen släpptes vatten på hjulen så de sattes i rörelse. Man reglerade vattenmängden via ett lucksystem, ju mer man öppnade luckorna ju fortare gick kvarnen. Det fanns tre vattenhjul, ett till varje par stenar och ett särskilt till den s.k. ”skalarn”.

Stenarna var placerade i markplanet. Ett par för råg, ett par för havre, ett par för vete även kallad ”stålan”, den var av särskilt material, just för vetemalning. Vidare fanns då ”skalarn” bestående av stående stenar. Med ”skalarns” hjul drevs också en grynkvarn för havregryn. Från samma hjul drevs också en fläkt som Tolf hade konstruerat, med denna fläkt kunde han skilja agnarna från säden, för det hände att bönderna kom med oren säd. Efter denna behandling tömdes säden på skalarns stenar där man fick rens och ren säd. Renset användes som djurfoder. Den rena säden tömdes på respektive kvarnstenar. Från kvarnstenarna rann mjölet genom trätrummor ned i källarplanet där det fylldes på i säckar. Råg- och vetemjöl kunde också passera genom de s.k. siktarna. Så man fick finsiktat mjöl. Havrekvarnen var omställbar så att man kunde få olika grovt havremjöl. Det grövsta var gröpe eller ”gropp” till djurfoder. Uddekvarn var känd för att mala särskilt fint vetemjöl.

Skötsel av kvarnstenarna var noga. Spåren i stenarna måste rengöras från beläggning som blev under malningen. De hackades rena med särskilda hackor. Särskilt på höstarna kunde det hända, att det kom dåligt torkad säd till kvarnen. Följden blev att det ”bekade” på kvarnstenarna, då var inte mjölnaren eller ”möllarn” som man sade glad. Det blev ett drygt och jobbigt arbete att få bort ”beket” och stenarna rena igen.

Först till kvarn...

Här gällde det gamla ordspråket att ”den som kommer först till kvarnen, fick först malet”. Det var många långväga mäldbönder som kom sena kvällen, för att vara först på morgonen för att få mala och sedan hinna hem under dagen. Därför anlätade de färdstallet för sina dragdjur, medan de själva sov på höskullen. Dagtid band de sina dragdjur vid staket och gärdesgårdar. Man satt även dagtid in dragdjuren i färdstallet. Som dragdjur användes både hästar och oxar.

Ishinder:

Var det kalla nätter, kunde det hända att det frös is på hjulen så att de satt fast. Då måste man hugga dem fria. Man gick då in från kvarnen under vattenhjulen och hackade is. För att hjälpa till släppte man på lite vatten från dammen ovanför. Detta var mycket riskfyllt arbete, det gällde att fort hinna undan när de stora vattenhjulen brakade igång.

Tullkvarn:

Uddekvarn var en tullkvarn, mjölnaren hade rätt att ”ta tull” eller ”mala för kopp” som det hette, vilket betyder att han fick ta en viss del av böndernas säd som betalning för malningen. Denna säd malde han sedan och sålde mjölet. Han levererade sina varor, det kunde vara till Dövstumsskolan i Hjorted, senare Sjukhemmet, och till ständiga kunder i Ankarsrum.

Anna-Gretas mor Ester fick som barn ofta hjälpa sin far att väga upp i säckar de olika beställda portionerna på 10, 15, 20, 25 kg, först efter gamla viktmått såsom pund, ort, skålpund och fjärndelar. Senare övergick måtten till kg och hg, så då fick hon lära sig även dem. Det beställda lastades på en lastvagn, på vintern kälkåk. Detta skedde på kvällen för resan, tidig morgon gav sig mjölnaren iväg mot Ankarsrum. I Stavnäs, Norrhult hos handlanden Jansson, lämnade han in såpbytta, kritbytta, sirapskruka att fyllas tills han kom tillbaka på hemväg. Då köpte han med sig hem vad som behövdes till hushållet.

Hur var livet på Kvarnen?

Arbetstiden var lång, ofta startade mjölnaren igång kvarnhjulen vid 4-5 tiden på morgonen och så pågick arbetet ofta till 11-tiden på kvällen. Mellan kl. 11 på kvällen till 4-tiden på morgonen stod kvarnhjulen stilla.

Tolfs hushåll var stort, det var far och mor sex barn, piga och dräng. Inga bekvämligheter fanns. Förutom sitt eget hushåll kom ofta gamla från fattigstugan för att köpa lite mjöl eller bröd, luffare kom

också, ock alla fick något med sig eller blev bjudna på kaffe, man var mycket gästfri. Naturligtvis så vävdes det också, har vävdes tyg till kläder, underkläder, täcken och sänglinne, Anna-Gretas mor-mor (Esters mamma) sydde också barnens kläder till konfirmationsåldern.

Tvätten var en tung del av livet, man värmdde vatten i en trebent järngryta i en öppen spis och skölja fick man göra i vattenrännan från kvarnhjulen.

Småbarnen kunde ställa till oro för sina föräldrar, det hände flera tillbud genom att de ramlade i vattnet vid bryggor och dammar kunde lyckligtvis räddas.

Morfär, möllaren som Anna-Greta kallar honom, var en händig karl i det mesta. Han kunde snickra och smida till vad som behövdes till hem, kvarn och hushåll. Sina jordbruksredskap kunde han till-

verka, han var heller inte främmande för att laga skor. Laggkärl och korgar kom från hans händer. Barnen fick lära sig att hjälpa till med vad de kunde. Det fanns mycket att sysselsätta sig med vid kvarnen.

Det är kanske svårt för oss som lever i ett modernt samhälle, att tänka oss in i trångboddhet och allt som var obekvämt, långa arbetsdagar, utan elektricitet, telefon, TV och bil. Men man levde sitt liv, strävade tillsammans, barn och gamla, vad det betydde i glädje eller svårigheter. Det var en tid som vi väl inte vill ha tillbaka, men som vi borde stanna upp och tänka oss in i, kanske då vid en sådan plats som Uddekvärn. Nu är allt detta borta endast det forsande vattnet, samma fågelkvitter och sus i träden att lyssna till, tänk det var inte så länge sen.

Detta är ett utdrag av Anna-Greta Hvens artikel i Västerviks Tidningen den 23/7 1981 om Uddekvärn i Hjorted en plats fylld av stillhet.

Redaktionen riktar ett varmt tack för att vi fick en inblick i hur det var på landet för inte så länge sedan. Idag går Tjustleden förbi platsen, många har säkert vandrat förbi de gamla kvarnresterna men inte haft en tanke på vilka som levtt och verkat här.

NYA TIDSKRIFTER SOM KOMMIT UNDER SOMMAREN...

Anbudet nr 2
Genklang nr 21
Anknytningen nr 2
PLF- Nytt nr 65
Boden - Anan nr 2
Södertälje-Probanden nr 147
Anlets Bladet nr 2
Släktposten nr 1
Runslingan nr 2
Hallandsfarares Information nr 59
Medlemsblad DIS nr 13
Släktbiten nr 2
Släktbandet nr 39
Släkthistoriskt Forum nr 2
Släktforskaren nr 87
Mark-Rötter nr 2
Habobygden nr 1
Angeläget nr 2
Anropet nr 2
Stamträdet nr 2
Sukutiето nr 2
GF-Aktuellt nr 154
MGF-Nytt nr 2
Svenska Antavlor nr 7

Eskilstuna - Strängnäs Släktforskarförening
Ovansiljans Släktforskargörening
Nyköping - Oxelösund Släktforskarförening
PLF Oskarshamn
Boden - Överluleå Forskarförening
Södertälje Släktforskare
Botvidsbygdens Släktforskare
Nässjöbygdens Genealogiska förening
Släktforskare i Uppland
Hallands Genealogiska förening
DIS-Småland
Släkt och bygd Bollnäs
Eksjöbygdens Släktforskarförening
Sveriges Släktforskarförbund
Västerbergslagens Släktforskare
Marks Härads Släktforskarförening
Habo-Gustav Adolfs Hembygdsförening
Sveriges Släktforskarförbund
StorStockholms Genealogiska förening
Sällskapet Släktforskare i Sandviken
Genealogiska Samfundet i Finland
Genealogiska Föreningen
Midälva Genealogiska förening
Sveriges Släktforskarförbund

”Vad gårdshandlingar kan gömma”

Stig Carlsson i Vråka lämnar följande bidrag om vad en bygdens son skrev hem till sina föräldrar i Västrum Östra Ed.

Theodor Edenholm brev.

En son till Peter Thyrsso från den stora Tyrsson-släkten i Västrum Östra Ed, Theodor Edenholm skickade under sin studietid i Linköping och Uppsala, brev hem till Västrum. Några av breven har hittats ibland gårdshandlingar i Vråka.

Theodor var född 10 november 1802, han antogs 1811 till Linköpings Triviala Skola, blev student och kommer till Uppsala 1823 för att läsa till präst, men avlider samma år den 6 april 1823, av en förkyllning, knappt en månad efter det sista brevet hem till Västrum.

Första brevet är skickat 1821 från Berg utanför Linköping, det andra 1823 från Uppsala. Här kommer breven och en antavla över Theodor Edenholm.

Hulda Föräldrar

Då jag på tvenne månaders tid ej bekommit några ord från en älskad hembygd, och hvarje postdag väntat på svar af mina tvenne brefver, men förgäfvets, så är jag nu i en brydsam förlägenhet och sätter i fråga, om döden så allmänt härjat i den faderliga hyddan, att ingen anhörige finnes kvar, som kan skriva mig till några ord, hur det står till.

Här har varit en variabel vinter, och nu icko något före på flera veckor. Det nöjsammaste som delat mina göromål har varit att läsa tidningarna, bland hvilka en fått sitt välförtjenta namn: Anmärkaren, der man ser observationer, chikaner och tvister de stora emellan, en rättgång mellan för detta Revisions Secreteraren Vålin och våre kjäre älsklige Landshöfving Nieroth, der den sednare af den förre beskylles för 16 ämbetsfel och i alla vår af allmänt taddel förföljes.

Nästa midsommar kommer jag väl, att lämna min Condition, ehuru mitt Patronage mycket gerna vill hafva mig kvar och länge sedan tält vid mig att här nästa sommar tillbringa, ty jag får då lof att arbeta för mig sjelf och ej kan få tid med 4 disciplars undervisning – Utan jag har då tänkt att antingen komma hem eller förr om det står till skaffa mig en på sommaren liten nått Condition, som jag redan till halfs har lofvat mig, der blott en discippel lämnar mig tillräcklig tid till egen läsning.

Eller om Rydin vid Edsbruk skall hafva någon, det min far torde vara god och efterhöra, så vore det bäst i anseende till att

det vore så när hemma, att jag kunde träffas vid tillrustningen af academiresan, äfven så att det ej är mer än en gosse.

Är derfor denna ledig, så var god och direct res dit och accordera med honom om samma lönevilkor, som Hultner hade, och säg att om från nästa midsommar jag vore där i tvenne år, de veckorna undantagna, på hvilka jag i höst skulle resa för att taga Examen, så skulle dena privata undervisning lämna honom säker förhoppning, att sedan blifva gymnasist. Ett hedrande betyg om min skicklighet meddelas mig, om så äskes, af mitt nuvarande patronage. Skrif med första svar härom, så att jag vet, hvarefter jag rättar mig.

Påminn Anders om de 8 Rd'r, som jag skrivit honom till om, att de skickas med allra första, de äro högst nödvändiga och skola vid termins början den 15 denna månad straxt utgifvas till de i hans bref stående nödiga utgifter.

Slägt och syskon, Anders, Anna, Brita, Maria, Lars, Tertullienus och Gud vet hvad de heta alla hållsas samteligen från deras bror och mina föräldrars lydige son

Berg den 7 febr 1821

Theodor M Edenholm

Uppsala den 7 mars 1823

Älskade fader!

Mitt förra bref angående resan och dylikt är väl redan kommit till handa? Nu har jag tagit Seminarii Examen och allt står väl till. Thursdagen den 27 sistlidne, mellan klocken half tolf och ett, och det gick lyckligt och bra, men så har jag också sedan jag kom upp, läst nästan både natt och dag dertill. Denna Examen, ehuru i och för sig sjelf icke så svår, är likväl af stort värde, ty på den beror en hel termin mer eller mindre att få ligga härstädes.

Nu behöfer jag således icke vara här mer, än en termin till. Halleluja!!! Lätom oss glädjas och fröjdas!

En stackars vermlänning var på en gång med mig och tog den der examen, och honom hade det så när drabbat, att få gå ifrån med skammen, men han var hela 28 år gammal och han släpptes fram utaf barmhertighet. Min första predikan, som jag nu utveck att skriva på seminarium, var på 2:a söndagen efter påsk, som jag nu har i verket, för att sedan inlämna dem till en alfvarsam granskning hos Seminarii Gubbarna. Det handlar om den gode Herden, som låter sitt lif för fåren och är tämmelig godt ämne.

Men inte duger det heller att be Ekman i Ukna hjälpa sig. Hvar dag nu i termin 2 timmar, upptages tiden att gå upp på Seminarium och höra på föreläsningar uti Bibeln, handboken, Kyrkolagen, samt åtskilliga förordningar om Sockenstämmor, Äktenskapslysningar, , med, mera.

Just nu välja vi först vårt lefnadsyrke. Vi alla, som varit kamrater i Linköping, skjåas nu åt och gå hvar sin väg: den ena Prestvägen, den andre Hofrätten, de 3.dje Militärvägen, den 4.de Bergsvägen, den 5.te till Skriftestaten, till alla Rikets Collegier, contor och publika befattningar- Liksom Rusthållarna i Vestrum, när de gå upp till sin längst bort belägna skog vid Hummelkärr- de hafva sällskap och gå alla en väg till Kvarnhagen, men sedan skjåas de åt, den ene att hugga samn, den andra att fälla timmer, den 3.dje att rensa stafver, och så vidare.

Skrif nu med första och berätta mig hvarjehanda nyheter från hemorten. Glöm för all del icke att med inneliggandes bref skjicka Fru Nyströms lakan, ty jag har skrivvit att det medföljer.

Som pappa minns, så kallade Fru Directeurskan mig för sin son, nu, då jag ser, att pengar så väl behöfves, har jag på fint sätt antagit hennes tillbud, med förbehåll att hon genast skrifer Testamente. Skulle det roa pappa att läsa förenämde bref, så har jag därför låtet bli att lacka det, men för all del smusla icke med det, samt bed Lars Mattsson lacka det snyggt och bra. Alla ord kanske icke pappa förstår sig på der, men låt dem vara, de äro nog rätta och gör sin verkan. Hälsa alla bekanta och släktingar.

Såsom en ledsam nyhet, och efter som person förut är pappa bekant, får jag berätta, att vi dessa dagar någat utstryka en Landsman ur nation, och så godt som drifva ur staden, därför att han i så hög grad nedsjunkit och förnedrat vår chor, att han gått in på simpla krogar och supit finkeldrejare, samt pantsatt kläder och utan att läsa något ord på flera terminer, satt sig i skyld öfver öronen. Det var en Svartling, den der Organistsonen, som tog examen på samma gång, som jag hos Rector Mörtling. Vid sådana fall bör hvar och en akta sig och bedja Gud bevara sig.

Skrif snart och tänk alltid på Theodor.

p:s: Förlåt slarfvit jag har idag skrivvit 4 betydliga bref.

Antavla över Theodor Edenholm

Proband

Edenholm, Theodor Magnus. Född 1802-11-10 i Östra Ed (HFL). Död 1823-04-06 i Uppsala (D Ö Ed). Antogs 1811 till Linköpings Triviala Skola

Student i Uppsala höstterminen 1821

I Edsbruk hos kamrer Rudin 1822 Till Uppsala 1823, avlider 6/4 1823 (Far 1, Mor 2)

Generation I

1 f

Thyrsson, Peter. Rusthållare. Född 1767-04-03 i Östra Ed (HFL). Köper Brusaholm 1790 av sin far Arrendator på Stjärnö under Fogelvik en tid åter till Västerum 1800 (Barn Proband, Far 3, Mor 4)

Gift 1795 med efterföljande ana.

Barn:

Pettersson, Anders Peter. Född 1797-02-24 i Tryserum (HFL).

Edenholm, Theodor Magnus. Född 1802-11-10 i Östra Ed (HFL). Död 1823-04-06 i Uppsala (D Ö Ed). (Se Proband).

Pettersson, Lars Peter. Född 1810-11-24. Död 1875-05-13.

Pettersdotter, Anna Stina. Född 1805-12-15.

Pettersdotter, Brita Maja Lena. Född 1808-07-16.

Pettersdotter, Fredrika. Född 1814-01-27.

Pettersson, Carl Fredrik Tertullienus. Född 1817-02-23.

2 m

Larsdotter, Lena Stina. Född 1783-12-20 i Dalhem. (Barn Proband)

Gift 1795 med föregående ana.

Generation II

3 ff

Eriksson, Tyres. Född 1720-09-19. Död 1801. Nämndeman äger 1/8 mtl Västerum 1747 (Brusaholm) (Barn 1, Far 7, Mor 8)

Gift med efterföljande ana.

Barn:

Tyrsson, Olof. Född 1748-07-06.

Tyrsson, Erik. Född 1750-10-14.

Tyrsdotter, Sara. Född 1753-05-11.

Tyrsson, Olof. Född 1760-03-20.

Tyrsson, Erik. Född 1763-02-12.

Tyrsson, Petrus. Född 1767-04-05.

Tyrsdotter, Liskan. Född 1755-09-14.

Thyrsson, Peter. Född 1767-04-03 i Östra Ed (HFL). (Se 1).

4 fm

Olufsdotter, Brita. Född 1727-01-11. Död 1747. (Barn 1)

Gift med föregående ana.

Generation III

7 ff f

Tyrsson, Erik. Född 1688-06-15. Åger 1/8 mtl i Västerum 1720

(Barn 3, Far 15, Mor 16)

Gift med efterföljande ana.

Barn:

Eriksson, Nils. Född 1728-06-03. Åger 1/8 mtl Västerum (Skärkullen) 1747

Eriksson, Tyres. Född 1720-09-19. Död 1801. (Se 3).

8 ff m

Andersdotter, Elisabet. (Barn 3)

Gift med föregående ana.

Generation IV

15 ff ff

Olufsson, Tyris. Åger 1/2 mtl i Västerum 1690 (Barn 7)

Gift med efterföljande ana.

Barn:

Tyrsson, Måns. Född 1678.

Tyrsson, Olof. Född 1685.

Tyrsson, Per. Född 1670. Död 1745. Åger 1/8 mtl i Västerum 1720

Tyrsson, Erik. Född 1688-06-15. (Se 7).

16 ff fm

Pärsson, Kaga. Född 1644. Död 1728. (Barn 7)

Gift med föregående ana.

”Båttrafiken på Långsjön”

1880 – 1930

av

Inge Johansson

Här kommer ett sammandrag av artikeln.

Långsjön är en vacker sjö och den gör också skäl för sitt namn. Från Hummelstad i norr till Hjorted i söder sträcker den sig genom ett stycke fager Tjustbygd med lövskogsbevuxna stränder, som med sina utskjutande uddar och vikar utgör en serie vackra scenerier, som nutidens resenärer kan beundra från Hummelstad eller längs vägen mot Ankarsrum och ner mot Hjorted. Nedanför Ankarsrum finns ju den pampiga Anvedebo bro som är en fin utsiktspunkt.

Trafiken på sjön inskränker sig i dag till en och annan knattrande aktersnurra eller en eka med en fritidsfiskare vid årorna. Ibland kan man också se ungdomar på kanothajk. Långsjön har inte alltid varit så lugn och fridfullt som den är i dag. För längre tillbaka dunkade ångbåtar med pråmsläp dagligen på sjön och gav sin närvaro till känna genom ångvisslan. Trafiken gick på traden Hummelstad – Ankarsrum. Den första ångbåt som trafikerade sträckan var ”Framåt”, byggd

i Oskarshamn 1878. En ganska imponerande båt, 15 m lång, 3,85 m bred, och med ett djupgående av 1,6 m. Trafiken började omkr. 1880 och dess första befälhavare var Johan Alfred Jansson, han kom från Karlstorp sn i Jönköpings län. Han var en befaren sjöman som nu var ”Framåts” befälhavare. Han var ingift i Kälkestad med system till Petrus Jansson. Troligen var det kapten Jansson som lät bygga Haga, där han bodde i många år.

forts. sidan 12

Ankarsrums Bruk förbrukade stora mängder träkol för sin verksamhet. Kolningen utfördes vid brukets gårdar ute i socknarna, men fick även köpas av andra tillverkare. Uppe vid Hummelstad byggdes ett stort kolhus. Hit körde bönder och torpare sina kol och tippade ner dem i kolhuset. Här skedde en omlastning till kolryssar som kunde rymma 12-18 tunnor. De lastades sedan på pråmar som tog 24 stycken på varje pråm. Båten drog vid varje resa 2-3 pråmar ned till Ankarsrum.

Ankarsrum fick järnväg 1879, och då blev det mycket annat gods som fraktades med båt till och från järnvägen. Från Hummelstad fraktades asptimmer till järnvägen i Ankarsrum för vidare transport till Västerviks Tändsticksfabrik. Även virke och brännved gick samma väg till staden. Som returgoods till Hummelstad fraktades gödning, kalk, torvströ m.m. till bönderna i bygden. Det kom även varor till affären i Hummelstad. En annan transport var grus och gjutsand ned till Bruket. Uppe vid Hummelstad i hamnen fanns en lång brygga, mitt för affärens magasin där godset till affären lossades. Det fanns en stor lastageplats, där virke, ved och props lagrades för vidare transport över Långsjön ned till Ankarsrum för omlastning till järnväg. Kolhuset låg i sjökanten strax intill nuvarande Gläntan. I dag syns rester av stensättningen till grunden.

Timmerflottning

Mycket timmer flottades vid den här tiden längs sjösystemet. Man samlade upp det i stora timmerbuntar vid Hummelstad. Sedan drog "Framåt" ned buntarna till Ankarsrum, för vidare färd mot kusten och sågverken vid Skaftet och Blankaholm.

Bogserbåten "Undine"

I början av 1900-talet sattes det in ännu en båt i fraktfart mellan Hummelstad och Ankarsrum. Ett Gamlebyföretag ägde "Undine" en båt som under kapten Törngren och senare kapten Johan Lindh som började dra pråmsläp på Långsjön. Omkr. 1909 lades "Framåt" upp och "Undine" blev ensam på sjön. Samtidigt blev John Lindh skeppare på båten. Lindh hade blivit arbetslös när "Framåt" som han tjänstgjorde på lades upp, och befälhavaren på "Undine", Törngren blev sjuk så fick han erbjudande att ta vid.

Livet ombord

Det var besättningsmän ombord, befälhavaren och eldaren/rosgångare. De svarade för båtens drift och underhåll. Till lastning och lossning gick det åt folk. I början fanns det ett lag lastare i Hummelstad. De följde med båten till Ankarsrum och svarade för lossningen där. En period åkte de cykel emellan och skötte lastning och lossning. Senare fanns lag på vardera platsen som klarade arbetet.

Fredrik W Johansson

I samband med båten "Undines" tillkomst till "bogserflottan" bildades Transport AB Långsjön, där handlanden Fredrik W Johansson i Hummelstad blev den ledande gestalten och blev med tiden ensam ägare av företaget. Det var Fredrik W. Johansson som anställde John Lindh som befälhavare på "Undine"

Hummelstad hamn

Det var livlig rörelse i Hummelstad vid bryggor och latageplatser. Vintertid kunde det vara långa rader av hästakare som väntade på sin tur att lämna sina kol till kolhuset. Där fanns en mottagare som kontrollerade måtten och lämnade kvitto på mottagandet. Det kördes också virke och ved som lossades på lastplanen vid affären. Kuskarna hade möjlighet att handla i affären eller att köpa en flaska öl vid krogen.

Ankarsrums hamn

Vid hamnen i Ankarsrum fanns ett stickspår framdraget från järnvägen. Här var det ett hårt arbete att lämpa ved eller virke upp på järnvägsvagnarna, särskilt vid lågvatten.

Passagerarturer/ kyrkturer

Det var inte bara timmer och virke som båtarna hade som huvuduppgift att vara transportör för. Det anordnades även lördagsresor med tider anpassade så att man kunde fortsätta med tåget till staden. Seglationen tog sin början i maj och pålystes från predikstolarna i de tre närmaste sockenkyrkorna. Kyrkturerna ordnades några söndagar under sommaren. Tidigt på söndagsmorgonen gick "Framåt" ner till Ankarsrum och tog med folk till Hummelstad. De fick sedan gå till fots till sockenkyrkan i Hallingeberg. På eftermiddagen, när folk kom tillbaka från kyrkobesöket, gick båten tillbaka till Ankarsrum. Vid dessa tillfällen brukade den gamle båtsman nr: 63 Flink i Kälkestad hjälpa till.

Flink var väl befaren sjöman med flera långresor som båtsman. Även "Undine" gjorde lustturer på söndagar sommartid. Ända ned till Hjorted i Långsjöns södra ände, där en del gick i kyrkan och en del fördrev tiden på annat sätt.

När man gjorde lustturer med "Framåt" mellan Ankarsrum och Hummelstad, hände det ibland att Brukets mässingssextett var med och underhöll med marscher och polskor till resenärernas trevnad.

Tiderna förändras

Fraktunderlaget minskade genom att bilismen börjad ta över frakterna, maskugnen lades ner och då behövdes inte träkol längre. Underlaget för båttrafiken blev för dåligt och i början av 1930-talet var den här epoken slut. Den 13 april 1934 gjorde "Undine" sin sista resa över Långsjön ned till Ankarsrum och lastades där på järnväg för transport till Linköping. Den andra bogserbåten "Framåt" har tidigare sålts till Västervik och där vidare till Västra Ed där den trafikerade Storsjön.

Svanen kommer till Hummelstad

Under en period på 1920-talet kom en ny bogserbåt att trafikera Långsjön. "Svanen" var båtens namn och ägdes av sågverksägare Petrus Gustavsson. Han köpte timmer runt om i bygden vilket kördes till Långsjön, där det flottlades och bogserades till sågen. Han fraktade även sitt virke till Ankarsrum för lastning på järnväg.

I början av 1930-talet var även trafiken med "Svanen" slut och därmed avslutades ett kapitel i Långsjöns transportväsende under ca 50 år.

”Tant Mimmi”

av Margareta Löfholm

Den 8 mars 1836 föddes ett flickebarn i Gamleby.

I dopet fick hon namnen Augusta Vilhelmina, men hon skulle komma att kallas Mimmi. Hennes föräldrar var provisionshandlaren Jonas Löfholm och hans hustru Anna Magdalena Flodman.

Mimmi var deras åttonde barn, men när Mimmi föddes var bara två kvar i livet, elvaåriga Lovisa Jacobina och fyraåriga Henriette Catharina.

Jonas Löfholm var född i Ullevi den 4 februari 1794, son till Jonas Löfholm i Gunnerstad och hans hustru Anna Jönsdotter från Kasinge. Anna Magdalena Flodman var, enligt uppgifter i husförhörslängder, född i Drothem den 30 oktober 1792, men i födelseboken för Drothem kan jag inte finna henne. De gifte sig den 15 november 1821 och var till en början bosatta i Vimmerby, där deras första barn, sonen Johan Fredrik, föddes i augusti 1822. Borgmästarparet Svalander var faddrar vid dopet, vilket kan ge en fingervisning om vilken ställning Anna Magdalena och Jonas hade i staden. Johan Fredrik blev dock inte gammal, redan den 23 september avled han.

1823 flyttade Jonas och Anna Magdalena till Gamleby, där Jonas etablerade sig som provisionshandlare i hus nr 23 och 24 vid torget, där familjen också hade sin bostad. Gamleby var vid den här tiden ett oansenligt samhälle med ett trettiotal hus samlade kring torget. Ett fåtal av invånarna kunde driva egen verksamhet. Utöver kronans ämbetsmän var det endast provisionshandlarna och några hantverkare som höjde sig över en låg social nivå.

I hemmet vid torget föds ytterligare sju barn. Flera medlemmar av släkten Flodman, men ingen av släkten Löfholm, är faddrar till barnen. Det förefaller som om kontakten mellan Jonas och hans familj är bruten.

Vid slutet av 1840-talet förlorar jag familjen ur sikte. Henrik Cornelius, som är på god väg att bli Gamlebys störste näringsidkare, har då förvärvat Jonas

Löfholms hus vid torget. Enligt en källa blir Mimmi tidigt moderlös. Jonas Löfholm dör i Kalmar i juli 1857. Han var vid sin död bosatt på socknen och dödsorsaken var intermitterent feber, dvs malaria. Jonas hade alltså kommit på obestånd. Sambandet mellan Jonas hemlöshet och Cornelius snabba framgångar kan jag ännu bara gissa mig till.

Inte förrän 1863 återfinner jag Mimmi. Några år har hon då tillbringat hos sin morbror i Vadstenatrakten. Morbrodern var prost och teologie doktorn Johan Christoffer Flodman i Herrestad och Källstad. Hon har enligt tidens sed försörjt sig som husmamsell, men hela tiden drömt om att bli lärarinna.

1863 kunde Mimmis drömmar bli verklighet. En augustidag stod mamsell Vilhelmina Löfholm på kajen i Hjo och väntade på ångbåten, som skulle föra henne till Stockholm och Kungliga Högre Lärarinneseminariet, när en herre och en tonårsflicka kom fram till henne. Mannen frågade Mimmi om hon skulle resa till Stockholm och om hon i så fall ville ta hand om Hildur Wikblad, som flickan hette. I det ögonblicket grundlades en livslång vänskap och arbetsgemenskap mellan den tjugosjuåriga Mimmi och den sextonåriga Hildur, som även hon hade blivit antagen till lärarinneseminariet. Bland lärarna på seminariet fanns Arthur Hazelius och professor Edvard Lidforss, och med dem skulle Mimmi och Hildur komma att hålla kontakt livet ut. I ett brev till dem när de just stod i begrepp att börja sin verksamhet skriver professor Lidforss: ”...och tro mig! Det finns i varje liten människosjäl, även om den i förstone förefaller obetydlig eller rentav dålig, ändock rätt mycket att taga vara på och hålla av.”

Professor Lidforss råd blev en ledstjärna för Mimmi och Hildur när de lämnade seminariet 1866. Mimmis första arbetsuppgift blev att grundlägga Oskarshamns elementarskola för flickor, som hon ledde i två år. 1868 anställdes hon som föreståndarinna vid det av ett bolag nybildade elementarläroverket för flickor i Linköping. Där stannade hon till 1873, varefter hon under ett läsår tjänstgjorde som lärarinna vid Göteborgs nya elementarläroverk för flickor.

Norrköpings Nya Elementarskola för Flickor grundades 1866 av ett bolag. Tio fäder i den övre medelklassen, med kommunalpolitikern Erik Swartz i spetsen, ordnade på detta sätt en skola för sina döttrar. 1874 fick Mimmi ett brev från Erik Swartz, i vilket han bad henne komma till Norrköping och bli föreståndarinna för skolan. Så blev det också, sedan Mimmi förelagt Erik Swartz en ekonomisk plan, som han godkände. Två år senare övertog Mimmi skolan. Under de första åren efter Mimmis tillträde hade skolan mellan 80 och 90 elever i sju elementarklasser och tre förberedande klasser. Skolan hyrde först lokaler på ett par olika platser, men från höstterminen 1880 hyrdes lokaler i major Nils Lindhes fastighet på Skolgatan 12, vid S:t Olai kyrkplan. Omkring tjugo lärare var knutna till skolan, vilken som mest – läsåret 1885-1886 – hade 151 elever. 1883 bytte skolan namn till Norrköpings Högre Skola för Kvinnlig Ungdom. Kvinnlig stavades till en början med Q, men en dag ändrade Mimmi stavningen. Att herrarna, som frekventerade major Lindhes gymnastikinstitut i samma fastighet, ansåg den nya stavningen opassande och i protest vände sig bort när de passerade skylten bekyrnade henne knappast.

forts. sid 14

Undervisningen vid Löfholmska skolan var i många avseenden mönsterbildande. Bland annat infördes gymnastik, något som var unikt för en flickskola. Skolkök var en annan nymodighet, som Mimmi införde i skolan 1896, ett av de första skolköken i landet. I skolans årsredogörelse 1886 skrev Mimmi en uppsats med titeln *Några ord om undervisning i franska språket*, som vållade uppståndelse. I språksektionen vid årets allmänna flickskolemöte mötte den hårt motstånd på grund av de nya idéer den innehöll. Som en överraskning kom det sedan att efter den internationella språkkongressen i Stockholm samma år blev Mimmi kallad till medlem i *L'Association Fonétique des Professeurs de Langues vivantes* i Paris.

Men andra tider stundade. 1897 beslutade Norrköpings stadsfullmäktige att bygga två skolhus för de tre flickskolorna i staden. På initiativ av en av stadens ledande politiker, Carl Swartz (ledamot i riksdagens första kammare och senare finansminister), påbörjades 1902 aktie-teckning för ett aktiebolag, som skulle överta skolorna. Detta gjordes helt utan att skolornas ägarinnor tillfrågades. Efter stridigheter köpte bolaget de tre skolorna. Löfholmska skolan slogs samman med fröknarna Malms skola och kom från och med höstterminen 1903 att utgöra Norrköpings Östra Läroverk för flickor. Sammanslagningen skedde inte friktionsfritt. Stämningen mellan eleverna var ibland rent fiendlig, och även mellan lärarna från de båda skolorna förekom slitningar. Språkundervisningen hade haft olika upplägg – Löfholmska skolan förde ju med sig Mimmis metod – och till en början måste man särundervisa eleverna.

När Mimmi fyllde 70 år hedrades hon med en artikel på första sidan i Idun, där hennes livsgärning lovordas. Många tidigare elever uppuktade sin ”Tant Mimmi” med brev, blommor och telegram. Ett av telegrammen citeras i Idun: ”Må medvetandet om ädel lifsgärning som värmade solsken utgjuta sig öfver eder lefnadsafton!”

Mimmis syster Henriette Catharina hade gift sig och fått tre barn, men avled när hennes tvillingdöttrar var tre år. Moster Mimmi ryckte in och tog sig an flickorna, senare också deras äldre bror. Längre fram i livet blev förhållandet det motsatta. Efter pensioneringen bodde Mimmi hos en av systerdöttrarna.

Mimmis goda hjärta visade sig på många sätt. I staden fanns en gumma, som hade en efterbliven vuxen son. Gumman försörjde sig och sonen genom att sy och sälja förkläden. Mimmi köpte förkläden, köpte och köpte. ”Hela vårt hem översvämmades av förkläden,” berättar systerdotterdottern. En gång, när gumman inte syntes till på flera veckor, blev Mimmi orolig och gick hem till henne. Därifrån kom hon tillbaka sönderslagen i ansiktet, därför att hon störtat utför en vindstrappa - men nöjd. Nöjd för att hon fått veta hur det stod till med gumman.

Mimmi avled 1921, 85 år gammal. Hennes gravsten på Matteus kyrkogård bär inskriptionen ”tacksamma elever reste värden”.

Källor förutom egen forskning:

Mats Brusman: Norrköpings Flickskolor – en studie av flickskolereformens utveckling 1866-1966, Linköpings universitet 1998

Idun 1906

Sune Garpenby: Boken om Gamleby 1998

Intervjuer med systerdotterdottern Birgitta Schmidt i Norrköpings Tidningar 1988

♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦

Tant Mimmis anor

Proband

Augusta Vilhelmina Löfholm, flickskoleföreståndarinna
Född 1836-03-08 i Gamleby
Död 1921-05-19 i Norrköping

Generation I

Jonas Löfholm, provisionhandlare
Född 1794-02-04 i Ullevi
Död 1857-07-26 i Kalmar
Gift 1821-11-15 med
Anna Magdalena Flodman
Född 1792-10-30 i Drothem (?)

Generation II

Jonas Löfholm
Född 1747-04-23 i Gunnerstad
Gift 1776-10-03 i Ukna med
Anna Jönsdotter från Kasinge

Generation III

Samuel Löfholm, befallningsman, inflyttad från Åkerholm
Född omkring 1711
Död 1756-01-19 i Gunnerstad
Gift 1744-04-15 i Gunnerstad med
Catharina Edling
Född 1718 (?)
Jöns Jonasson i Kasinge

Generation IV

Johan Edling, befallningsman, Gunnerstad
Beata Salomonsdotter
Född 1683

Första gången jag mötte Vilhelmina Löfholm var jag nio år. I en gammal bok, som låg på en hylla i grannens ramverkstad fanns ett foto av henne. Kvinnan på bilden var mycket lik min pappa. Av texten under fotot minns jag bara att hon var en lärarinna som levde för ofattbart länge sedan och att hon var född i Gamleby. Två år senare blev jag elev i den skola som hade sitt ursprung i Vilhelminas skola. Där kom jag att tillbringa halva min skoltid, och naturligtvis talade lärarna ibland om Löfholmska skolan. Långt senare fick jag klart för mig att flera av mina gamla lärarinnor hade varit tant Mimmis elever. Släktforska skulle jag inte, jag skulle bara ta reda på hur Vilhelmina och jag var släkt. Nu vet jag, att hon var min farfarsfars brylling och att vi båda härstammar från Johan Edling och Beata Salomonsdotter, som levde i Gunnerstad under 1700-talets första hälft. Under resans gång har jag träffat på människoöden som väckt min nyfikenhet, så jag fortsätter nog som jag börjat. Om någon känner till något om Anna Magdalena Flodman, så tar jag tacksamt emot alla uppgifter.

Margareta Löfholm
Österängsgatan 22C
75 328 Uppsala
margareta.lofholm@ebox.tninet.se

På jakt efter min anfader

Sven- Erik Uddman

Det finns många släkten Uddman, som tillkom på 1600-talet: En startade bl.a. i Piteå och fanns över hela Sverige och även i Finland. Jag har följt de flesta, tills jag hittade min anfader Per Anderssons son Lars. Lars Persson i Uddarp Tranemo som antog namnet 1690. Jag redovisar här antavlan ned till Bonden Per Andersson och så kommer i ett följande nummer av WR en berättelse om Länsman Lars Uddman och hans liv.

Proband sedan bara fädernesidan.

Axel Uno Uddman, född 1897.03.20 Dröpskult Törnsfall H-län. Död 1954.12.18 Gamleby H-län.

Gift 1919.11.01 i Törnsfall. Med **Elsa Ingeborg Hyllman** född 1898.05.24 Småkärn Gamleby,

död 1979.03.12 i Västervik.

Generation 1

Johan Petter Uddman, född 1865.01.18 Dröpskult Törnsfall, död 1940.12.19 i Törnsfall.

Han var lantarbetare. Han gifte sig 1886.08.01 i Törnsfall med **Christina Sofia Bladström**

född 1856.12.16 Gökstad Lofta, H-län, död 1907.01.04 i Törnsfall.

Generation 2

Carl Johan Uddman, född 1816.03.27 W qv.nr 28 Västervik, död 1893.01.20 i Törnsfall.

Han var gårdssnickare. ”Sambo” med **Stina Maria Månsdotter**, född 1822.11.20 Hultsvik Lofta,

död 1883.01.15 Törnsfall.

Generation 3

Johan Petter Uddman, född 1775.08.11 Norrköping, död 1828.06.15 i Västervik.

Han var urmakare. Gift 1810.08.30 i Törnsfall med **Anna Maria Wassberg**, född 1781.09.11 i Västervik,

död 1834.05.01 i Västervik.

Generation 4

Magnus Uddman, född 1737.02.02 i Landboarp Häcksvik P-län, död 1794.07.13 i Norrköping.

Yrke: Mässingslagare. Gift med Brita Christina Widman, född omkr. 1735, död 1791.04.14 i Norrköping.

Generation 5

Petter Uddman, född omkr. 1696 i Tranemo, P-län, död omkr. 1753.

Yrke: Frälseinspektör. Gift 1725.06.15 i Tranemo med **Sara Lignell** (prästdotter).

Generation 6

Lars Uddman, född omkr 1669 i Tranemo, död 1698.07.

Yrke: Kronolänsman. Gift med **Annika Ståhlberg** född omkr 1674, Gällstad, död 1757.10.21 i Örsås P-län.

Generation 7

Bonden **Per Andersson** född omkr. 1635 i Uddarp Tranemo, Gift andra gången 1664 med **Ingrid Jönsdotter** från Kila P-län.

I nästa nr av WR?

Lars Uddman Länsman.

”Falskmynteri 1743” från Tjust
Härads Dombok 1743.

USA Emigrant söker sina släktingar
i Västerviks trakten 1968.

Västerviks Tidningen griper in och
släkten återses.

Våra Rötter

Material till nästa nummer av Våra Rötter måste vara oss tillhanda senast den 15 okt. 2003. Det går bra att skicka material som pappersmanuskript i Times New Roman, 11 punkter, på diskett eller på e-post till någon av våra redaktörer. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt material. Det går också bra att skicka kort, så scannar vi in dom. Glöm ej att skriva adress, så vi kan skicka tillbaka korten.

Lars Oswald
Lysingsvägen 27
593 53 Västervik
Tel. 0490 - 148 36

Inga Linde
Tunagatan 5 C
753 37 Uppsala
Tel. 018 - 25 11 32
e-post: i.linde@telia.com

Katarina Korsfeldt
Höders väg 3
754 40 Uppsala
Tel. 018 - 50 85 55
e-post: kkorsfeldt@hotmail.com

Tjust Släktforskarförening
c/o Stadsbiblioteket
Box 342, 593 24 Västervik

Förenings Brev

B

